

ВОЛОТОВСЬКА ГАННА СЕРГІЇВНА

студентка 2 курсу магістратури економічного факультету

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

МЕТОДИКИ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Текст тезисів

В умовах ринкової економіки діяльність суб'єктів підприємницької діяльності тісно пов'язана з ризиком. В умовах, коли крім ринкової невизначеності, вступають у дію політичні фактори, суб'єкти господарювання зазнають більш серйозного ступеня невизначеності. В науковій літературі відсутнє однозначне трактування сутності фінансового ризику, особливостей та економічного змісту, відсутній єдиний підхід до класифікації фінансових ризиків підприємства. Визначення К.П. Бурого можна вважати найбільш точним та ґрунтовним: фінансовий ризик - це ризик, який виникає при здійсненні економічним суб'єктом господарської діяльності і виникає в фінансовому полі, тобто при роботі з грошовими ресурсами та іншими фінансовими інструментами, та який може призвести до позитивних або негативних відхилень фінансових показників діяльності суб'єкта [2].

Фінансові ризики підприємства надзвичайно різноманітні, і, щоб ефективно управляти ними, їх класифікують за основними ознаками. Діба М. І. порушує тему невірності наявних класифікацій фінансових ризиків. Так, деякі з наведених класифікацій фінансових ризиків розроблені з порушенням вироблених практичною логікою правил побудови класифікацій, що створює обмеження для практичного застосування останніх. Поділ фінансових ризиків на зовнішні та внутрішні зумовлюється домінуючими чинниками у творенні ризиків. [3].

Пропонується класифікація фінансових ризиків на систематичний та несистематичний види. Так, систематичний ризик характеризує ймовірність фінансових втрат, пов'язаних із несприятливими змінами кон'юнктури різних видів фінансового ринку. Несистематичний ризик характеризує ймовірність фінансових втрат, пов'язаних із неефективною діяльністю підприємства [1].

Беручи за основу запропоновані підходи Боронос В.М. та Диби М. І. вважаємо доцільним побудувати найбільш повну схему внутрішніх (несистематичних) та зовнішніх (систематичних) ризиків. В рамках внутрішніх та зовнішніх ризиків виокремлено основні види фінансових ризиків підприємства на основі інших наявних підходів класифікації фінансових ризиків.

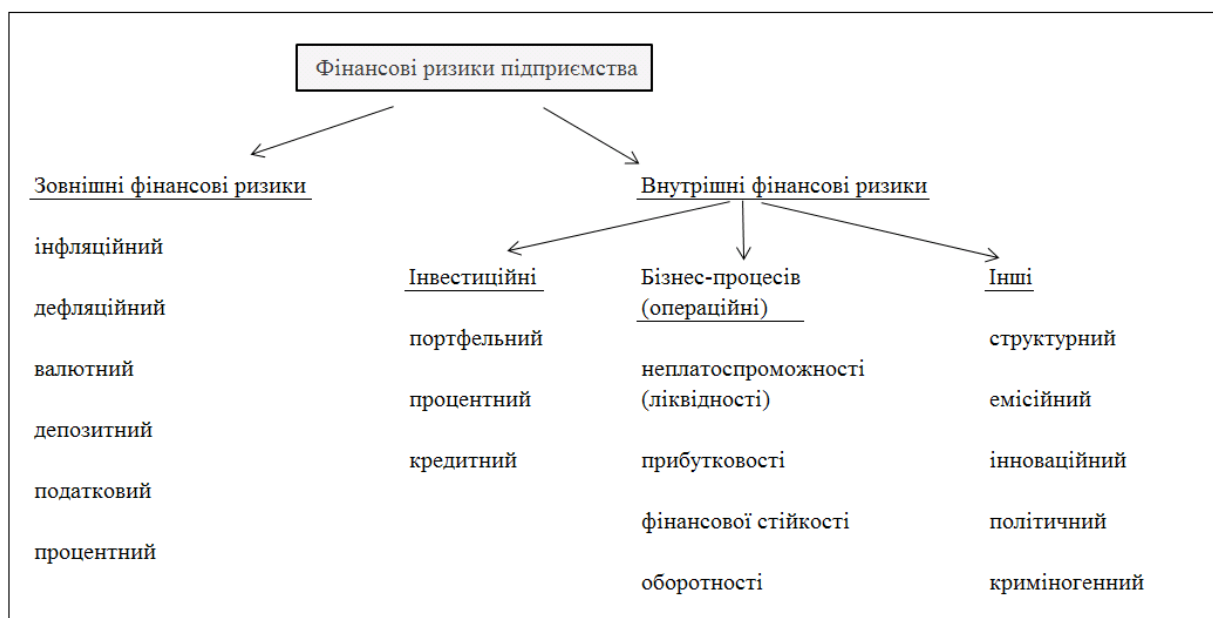

Рис. 1.1.3. Класифікація фінансових ризиків підприємства.

Джерело: складено автором на основі [1, 2, 3, 5, 7].

Крім класифікації за видами фінансових ризиків, у практиці формування системи ризик-менеджменту підприємств поширені інші системи класифікації фінансових ризиків підприємства.

За об'єктом, що характеризується, виокремлюють такі групи фінансових ризиків:

- ризик окремої фінансової операції. Він характеризує в комплексі весь спектр видів фінансових ризиків, властивих окремій фінансовій операції (наприклад, ризик, пов'язаний з придбанням конкретної акції);
- ризик різних видів фінансової діяльності (наприклад, ризик інвестиційної чи кредитної діяльності підприємства);
- ризик фінансової діяльності підприємства в цілому [7].

За джерелами виникнення фінансові ризики підприємства прийнято поділяти на:

- систематичний ризик, що характеризує ймовірність фінансових втрат, пов'язаних із несприятливими змінами кон'юнктури різних видів фінансового ринку;

несистематичний ризик характеризує ймовірність фінансових втрат, пов'язаних із неефективною діяльністю підприємства [1].

За можливістю передбачення фінансові ризики поділяються на наступні дві групи:

- прогнозований фінансовий ризик, що характеризує ті види ризиків, які пов'язані з циклічним розвитком економіки, зміною стадій кон'юнктури фінансового ринку;
- непрогнозований фінансовий ризик характеризує види фінансових ризиків, які не можна передбачити. Прикладом таких ризиків є ризик форс-мажорної групи, податковий ризик [5].

Крім того, використовують і інші класифікації фінансових ризиків підприємства: за об'єктом оцінювання - ризик окремої фінансової операції, ризик сукупності фінансових операцій, ризик фінансової діяльності підприємства; за сукупністю фінансових інструментів – індивідуальний фінансовий ризик, портфельний фінансовий ризик; за рівнем фінансових втрат – допустимий, критичний та катастрофічний; за можливістю страхування – страхований та не страхований фінансові ризики підприємства тощо.

Різноманітність видів ризику та неможливість їх повного уникнення створюють необхідність вивчення методів управління фінансовими ризиками.

Під ризик-менеджментом слід розуміти систему управління ризиками на підприємстві, що передбачає використання методів та інструментів, спрямованих на виявлення, ідентифікацію ризиків, розрахунок ймовірності настання, їх оцінку та нейтралізацію [6]. Існує численна кількість класифікацій механізмів впливу на ризик, основні з них систематизовано на рис. 1.3.3.

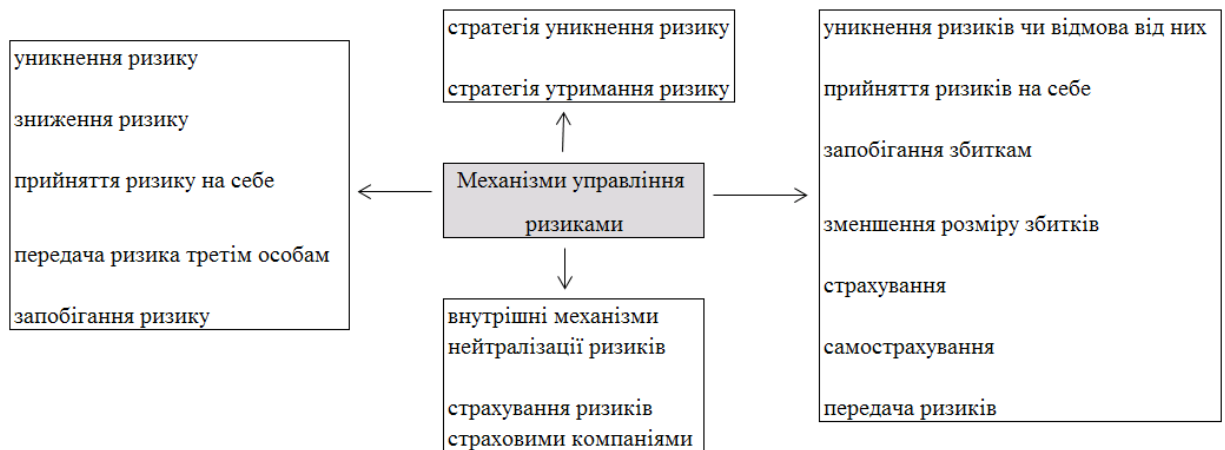

Рис. 1.3.3. Механізми управління ризиками.

Джерело: складено автором на основі [3, 4, 6, 8].

Найбільш простим методом у системі внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків є їх уникнення. Уникнення ризику означає відмову від реалізації заходу (проекту), пов'язаного з ризиком. Разом з тим, як правило, уникнення ризику означає для підприємця відмову від прибутку [4].

Суть методу прийняття ризику на себе або утримування ризику. – покриття збитків за рахунок власних фінансових ресурсів компанії. При цьому може йтися про планове прийняття ризику та про незаплановане. Використання методу виправдане в тих випадках, коли: частота збитків невисока; величина потенційних збитків невелика [8].

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків – це система методів мінімізації їх негативних наслідків, що обираються та здійснюються в рамках самого підприємства. Найбільш поширеними у використанні є наступні прийоми зменшення ризику підприємств: диверсифікація, страхування, лімітація, хеджування, а також придбання додаткової інформації [3].

Запропоновані методики управління ризиками підприємства можуть послабити дію негативних ризикових факторів чи взагалі уникнути їх. Головною метою управління ризиками на підприємстві може бути отримання прибутку, а у довгостроковій перспективі – стійке та ефективне функціонування підприємства та забезпечення високого потенціалу розвитку в майбутньому.

Література:

1. Боронос В.М. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. – Суми: Вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.
2. Бурий К.П. Економічна сутність фінансових ризиків/ К. П. Бурий // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. - 2011. - №168. - Ч. 1. - С. 160-166.
3. Диба М. І. Суть та види фінансових ризиків у системі ризик-менеджменту підприємства / М.І. Диба // Вісник Національного університету “Львівська політехніка” “Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку”. – 2008. – № 635. – С. 22–28.
4. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 312 с.
5. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
6. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Г.Г. Кірейцев / Житомир: ЖІТІ, 2001 . – 440 с.
7. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. –К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.
8. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ “Видавництво «Політехніка»”, 2004. – 200 с.